

ועתה אספר מעשה קדומה מהצדיק הקדוש מוהר"ש וויענער והיא וויענער והיא הנוגעת לכמה שרשים וענפים מיסודי הנפש. ומגדילה את הבטחון ומרחיבו כי הוא המביא שפלים למרום וקודרים שגבו ישע:

הגאון הצדיק הלזה בימי בחרותו למד בישיבה והתראה עצמו לנר ישראל כי יהל יזהיר עיני הדור והנה כמנהג הנהוג אז כי כל איש נסע אל הישיבה ויבקש לו עלם משכיל נעים חריף ושנון כי אז לא ידענו לשית הכסף לבעל. אך כל אשר הי' לו עלמה בתולה חפש עבורה בישיבה בחור חריף ויתן לו די מחסורו תיכף ויעשה לו מלבושים וגם נדן לביתו ויעש החתונה:

והנה בא איש כפרי מוכסן אחד לבקש לו בחור עבור בתו ועד מהרה בחר את הגאון ר' שמשון זי"ע כי היה גם יפה עינים עד מאוד איש קומה ומוכתר בנוי בהוד והדר. ויתן המוכסן עבירו אל הראש

ועתה אספר מעשה קדומה מהצדיק הקדוש מוהר"ש וויענער והיא הנוגעת לכמה שרשים וענפים מיסודי הנפש. ומגדילה את הבטחון ומרחיבו כי הוא המביא שפלים למרום וקודרים שגבו ישע: **הגאון** הצדיק הלזה בימי בחרותו למד בישיבה והתראה עצמו לנר ישראל כי יהל יזהיר עיני הדור והנה כמנהג הנהוג אז כי כל

איש נסע אל הישיבה ויבקש לו עלם משכיל נעים חריף ושנון כי אז לא ידענו לשית הכסף לבעל. אך כל אשר הי' לו עלמה בתולה חפש עבורה בישיבה בחור חריף ויתן לו די מחסורו תיכף ויעשה לו מלבושים וגם נדן לביתו ויעש החתונה:

והנה בא איש כפרי מוכסן אחד לבקש לו בחור עבור בתו ועד מהרה בחר את הגאון ר' שמשון זי"ע כי היה גם יפה עינים עד מאוד איש קומה ומוכתר בנוי בהוד והדר. ויתן המוכסן עבירו אל הראש ישיבה

והנה בא איש כפרי מוכסן אחד לבקש לו בחור עבור בתו ועד מהרה בחר את הגאון ר' שמשון זי"ע כי היה גם יפה עינים עד מאוד איש קומה ומוכתר בנוי בהוד והדר. ויתן המוכסן עבירו אל הראש

פאר מקדושים

טז 31

ישיבה סך ר' אדומים. ואת העלם לקח עמו לשאת אותו על כנפי ימי חלדו מהיום ההוא ומעלה. והנה כי כן החזיק אותו עד כי הגיע עת החתונה ויעשה החתונה ברוב שמחה. ובלילה אחר החופה חגג את המשתה וברכת נשואין ואחר כי השושבינין הוליכות את הזוג לייחד בחדר מיוחד ויתר העם והקרואים אכול ושתה. ואש יצאה מן השמים ותאכל את הכל. רבים מהקוראים מלטו לנפשם ורבים נהיו למאכולת אש. וגם המוכסן בעל השמחה היא וזוגתו וכל ביתו עד מוקדה באש לא נופח גם החתן יצא ערום ויחף מחדרו להחיש מפלט לו. וגם הכלה ברחה לה והנה נפזרו לא נשארו שניהם יחד זה הפך עליו חבית גדולה אשר מצא לו רחוק מן האכסניא השרופה וזו הציגה עצמה במחבא אשר מצאה לה באחת המקומות ולימים שלשה עד כי שיער הגאון הזה בנפשו כי נחה שקטה הארץ יצא ממחבואו ונשאר במבוכת רעיונו נבוך ולא יוכל לדעת אם נשרפה זוגתו או נמלטה גם היא על נפשה וימהר לשוב אל הישיבה אל רבו לשבת שמה כמלפנים בימי בחרותו ולא ארכו הימים ויבא גביר אדיר מקרית מלך רב וויען הבירה לבקש לו חתן עבור בתו ויבחר לו את הגאון ר' שמשון. והגאון הלזה ברוב חכמתו התנה תנאים משונים עם הגביר הזה וזה ראשית לו אשר שלשה חדשים קודם החתונה ישלח מודעות בכל עיר ועיר כי יחלק לכל עני ועני נדבות הגונות וכה יעשה כל שבעת ימי המשתה להשביע כל נפש רעבה אשר יבא אל ביתו ויעניקהו במסת יד נדיבה ויאזר לו הגביר גם על הדבר הזה כי דמה הגאון בנפשו אם זוגתו הראשונה נשארת בחיים בטח היא עניי אומללה מחזרת על הפתחים כי כגר תתגורר אין לה קרוב או גואל כי כולם נשרפו בעת השריפה בהיותם על החתונה ולכן כי חקשיב אשר פה בווען יחולק צדקות גדולות תבא גם היא בתוך הבאים ויתקשר הגביר עם הגאון הנזכר ויכתוב ספרים בכל עיר ועיר לתת הודעה על דבר הצדקה אשר יתן בשמחת נשואי בתו ולעת המוגבל עשו החתונה ויבואו מכל ארבע כנפות הארץ עניים ואביונים והיה פקיד ממונה על זה כי כל עני אשר בא שמה נרשם שמו בפנקס: ואחר הלכו אל בית המשתה ויאכלו וישתו וניתן להם נדבה לכל אחד כפי ערכו והחתן הגאון הלך בכל ערב לבקר את הפנקס ולא מצא שם זוגתו אשר זכר רבקה בת משה ישראל או כדומה וביום השביעי בא לבקר את הפנקס וימצא על נכון כתוב מפורש שם זוגתו וישאל עליה להראותה לעיניו וילך הפקיד עמו ויראה עליה באצבעו ויכירה הגאון כי היא היא. ויצוה להממונה בעת יפטור כל העניים לשלום במסת נדבה ללכת לדרכם יעכב

ישיבה סך ר' אדומים. ואת העלם לקח עמו לשאת אותו על כנפי ימי חלדו מהיום ההוא ומעלה. והנה כי כן החזיק אותו עד כי הגיע עת החתונה ויעשה החתונה ברוב שמחה. ובלילה אחר החופה חגג את המשתה וברכת נשואין ואחר כי השושבינין הוליכות את הזוג לייחד בחדר מיוחד ויתר העם והקרואים אכול ושתה. ואש יצאה מן השמים ותאכל את הכל. רבים מהקוראים מלטו לנפשם ורבים נהיו למאכולת אש. וגם המוכסן בעל השמחה היא וזוגתו וכל ביתו עד מוקדה באש לא נופח גם החתן יצא ערום ויחף מחדרו להחיש מפלט לו. וגם הכלה ברחה לה והנה נפזרו לא נשארו שניהם יחד זה הפך עליו חבית גדולה אשר מצא לו רחוק מן האכסניא השרופה וזו הציגה עצמה במחבא אשר מצאה לה באחת המקומות ולימים שלשה עד כי שיער הגאון הזה בנפשו כי נחה שקטה הארץ יצא ממחבואו ונשאר במבוכת רעיונו נבוך ולא יוכל לדעת אם נשרפה זוגתו או נמלטה גם היא על נפשה וימהר לשוב אל הישיבה אל רבו לשבת שמה כמלפנים בימי בחרותו ולא ארכו הימים ויבא גביר אדיר מקרית מלך רב וויען הבירה לבקש לו חתן עבור בתו ויבחר לו את הגאון ר' שמשון. והגאון הלזה ברוב חכמתו התנה תנאים משונים עם הגביר הזה וזה ראשית לו אשר שלשה חדשים קודם החתונה ישלח מודעות בכל עיר ועיר כי יחלק לכל עני ועני נדבות הגונות וכה יעשה כל שבעת ימי המשתה להשביע כל נפש רעבה אשר יבא אל ביתו ויעניקהו במסת יד נדיבה ויאזר לו הגביר גם על הדבר הזה כי דמה הגאון בנפשו אם זוגתו הראשונה נשארת בחיים בטח היא עניי אומללה מחזרת על הפתחים כי כגר תתגורר אין לה קרוב או גואל כי כולם נשרפו בעת השריפה

בהיותם על החתונה ולכן כי תקשיב אשר פה בווען יחולק צדקות גדולות תבא גם היא בתוך הבאים ויתקשר הגביר עם הגאון הנזכר ויכתוב ספרים בכל עיר ועיר לתת הודעה על דבר הצדקה אשר יתן בשמחת נשואי בתו ולעת המוגבל עשו החתונה ויבואו מכל ארבע כנפות הארץ עניים ואביונים והיה פקיד ממונה על זה כי כל עני אשר בא שמה נרשם שמו בפנקס: ואחר הלכו אל בית המשתה ויאכלו וישתו וניתן להם נדבה לכל אחד כפי ערכו והחתן הגאון הלך בכל ערב לבקר את הפנקס ולא מצא שם זוגתו אשר זכר רבקה בת משה ישראל או כדומה וביום השביעי בא לבקר את הפנקס וימצא על נכון כתוב מפורש שם זוגתו וישאל עליה להראותה לעיניו וילך הפקיד עמו ויראה עליה באצבעו ויכירה הגאון כי היא היא. ויצוה להממונה בעת יפטור כל העניים לשלום במסת נדבה ללכת לדרכם

פאר מקדושים

32

יעכב את האשה הלזו הנקובה בשם הזה. אף יראה לה חדר מיוחד שמה בחצר כי תלין בו הלילה וכן עשה הממונה ככל פקודתו וכאשר עכב את האשה פחדה פחד אולי התעללו עליה ח"ו ותאמר אין כל חטא נמצא בי וישיב אותה הממונה אין כל דבר חי נפשי אך ככה גצטווי לעשות. וכחצות לילה קם החתן הגאון ממטתו ויבא עם נר דלוק בידו אל האשה העניי' הלזו החדרה והכביר לדבר עמה וידרוש מעתה על כל אודתה מה מעשיה ומה משפטה גם שאל אותה האם יש לה אב ואם אח או גואל ותאמר לא, בעל יש לך הוסיף לשאול אותה ותאנח מקירות לבבה ותשב היה לי בעל וירבה הסיפור מהמקרה הנוראה אשר קרה אותי ולא אדע אם בעלי עודו חי ויבקש מאתה לספר לו כל המאורע ותספר לו ע"ד השריפה וכל המראה והחזיון אשר ידע בנפשו ועד כי דרש חקר ומצא נכון כי היא אשתו והוא אישה עוד יגון אחד הכה את לבבו אולי בימים הרבים ההם ימי צער עוני ומחסיר פן הטמאה. וינסה אותה גם ע"ז לדעת היטב. כי בחן וגסה דבר אליה לאמר הבא אבוא אליך. ותשיב לו מבלעדי אישי איש אחד לא קרב אל נפשי ולא נטמאתי בכל משך הימים ההם ואך כרגע אטמא אותי להביא אשם עלי ועל נפשך כי ספק אשת איש אנכי. ויוסיף לדבר עמה דברים רכים וחלק אמרים. והחל לקרקש לה בדינר זהב. והשיבה אותו ומה יראני כבודו גם נפשי יודעת כי חנן ד' אותו בעושר רב. ומה לכבודו כי יסיר מאחרי אשתו העדינה הגבירה להתקרב אלי' עניי' אומללה. ויאמר לה כי מצאתיך אשה יפה וטובת טעם. לכן הא לך שני זהובים וככה בחן אותה בעשרת נסיונות ועמדה בכולן עד כי מצא לדעת כי עודה מתחזקת בתומתה וילך וישב אל ביתו וישכב הלילה. ולמחרת הבוקר הגיד לחותנו אביר הגביר האדיר שאלה אחת אשאל מאת כבודו אל נא ישיב את פני ריקם ומה הוא שאלהו חותנו הגביר ויענהו כי יאבה להושיב ב"ד מחכמי ויען כי דבר לו אליהם. וימלא את שאלתו ויקראם תיכף כי יהיו קרואים עמו על (קאפע). ובכן באו החכמים לבית הגביר וישתעשעו בפלפולם עם חתנו הגאון ר' שמשון זי"ע. וכשבתם כה עמד הגאון הנזכר ויאמר להם דבר לי אליכם מורי ורבותי. הוציאו נא לאור משפטי. כי אני אשה והאלקים מצא את און שנינו כי תיכף בעת האחד נפרדנו נפזרנו ולא ידע האחד בצרת משנהו. ועד כי נתקשרתי עם חותני הגביר הנכבד ומאושר הלזה התניתי אתו בפירוש כי יעשה משתה על כל אביוני ארץ לתמוך אותמו בנדבת כספו למען אמצא לדעת אם זוגתי עוד חי' עודנה וכהיום מצאתי בין עניים הפורחים ומתנודדים לבא יום ולבבי

יהגה

יעכב את האשה הלזו הנקובה בשם הזה. אף יראה לה חדר מיוחד שמה בחצר כי תלין בו הלילה וכן עשה הממונה ככל פקודתו וכאשר עכב את האשה פחדה פחד אולי התעללו עליה ח"ו ותאמר אין כל חטא נמצא בי וישיב אותה הממונה אין כל דבר חי נפשי אך ככה גצטווי לעשות. וכחצות לילה קם החתן הגאון ממטתו ויבא עם נר דלוק בידו אל האשה העניי' הלזו החדרה והכביר לדבר עמה וידרוש מעתה על כל אודתה מה מעשיה ומה משפטה גם שאל אותה האם יש לה אב ואם אח או גואל ותאמר לא, בעל יש לך הוסיף לשאול אותה ותאנח מקירות לבבה ותשב היה לי בעל וירבה הסיפור מהמקרה הנוראה אשר קרה אותי ולא אדע אם בעלי עודו חי ויבקש מאתה לספר לו כל המאורע ותספר לו ע"ד השריפה וכל המראה והחזיון אשר ידע בנפשו ועד כי דרש חקר ומצא נכון כי היא אשתו והוא אישה עוד יגון אחד הכה את לבבו אולי בימים הרבים ההם ימי צער עוני ומחסיר פן הטמאה. וינסה אותה גם ע"ז לדעת היטב. כי בחן וגסה דבר אליה לאמר הבא אבוא אליך. ותשיב לו מבלעדי אישי איש אחד לא קרב אל נפשי ולא נטמאתי בכל משך הימים ההם ואך כרגע אטמא אותי להביא אשם עלי ועל נפשך כי ספק אשת איש אנכי. ויוסיף לדבר עמה דברים רכים וחלק אמרים. והחל לקרקש לה בדינר זהב. והשיבה אותו ומה יראני כבודו גם נפשי יודעת כי חנן ד' אותו בעושר רב. ומה לכבודו כי יסיר מאחרי אשתו העדינה הגבירה להתקרב אלי' עניי' אומללה. ויאמר לה כי מצאתיך אשה יפה וטובת טעם. לכן הא לך שני זהובים וככה בחן אותה בעשרת נסיונות ועמדה בכולן עד כי מצא לדעת כי עודה מתחזקת בתומתה וילך וישב אל ביתו וישכב הלילה. ולמחרת הבוקר הגיד לחותנו אביר הגביר האדיר שאלה אחת אשאל מאת כבודו אל נא ישיב את פני ריקם ומה הוא שאלהו חותנו הגביר ויענהו כי יאבה להושיב ב"ד מחכמי ויען כי דבר לו אליהם. וימלא את שאלתו ויקראם תיכף כי יהיו קרואים עמו על (קאפע). ובכן באו החכמים לבית הגביר וישתעשעו בפלפולם עם חתנו הגאון ר' שמשון זי"ע. וכשבתם כה עמד הגאון הנזכר ויאמר להם דבר לי אליכם מורי ורבותי. הוציאו נא לאור משפטי. כי אני אשה והאלקים מצא את און שנינו כי תיכף בעת האחד נפרדנו נפזרנו ולא ידע האחד בצרת משנהו. ועד כי נתקשרתי עם חותני הגביר הנכבד ומאושר הלזה התניתי אתו בפירוש כי יעשה משתה על כל אביוני ארץ לתמוך אותמו בנדבת כספו למען אמצא לדעת אם זוגתי עוד חי' עודנה וכהיום מצאתי בין עניים הפורחים ומתנודדים לבא יום ולבבי

לדעת אם זוגתי עוד חי' עודנה וכהיום מצאתי בין עניים הפורחים ומתנודדים לבא יום ולבבי

פאר מקדושים

יז 33

יהגה אימת מרשת החרם אשר פרש רבינו גרשון לרגלי כל נושא שתי נשים. לכן הורוני מה לעשות. וישפטו כהלכה כי האחת מוכרח לגרש אך הברירה בידו לבחור האחת משתיהן אשר יאבה להחזיקה. וכשמוע חותנו הגביר את דבריו שאלהו ועתה את מי תבחר לגרש וישיבהו את בתך יען כי מן הדין היא כי הראשונה עלתה בגורלי ולא ידעתי כי עודנה בחיים אסור הייתי בכל הנשים שבעולם וכהיום אם מצאתי את אבידתי אחזירה אותה אל ביתי וייטב הדבר בעיני חכמי וויען. וגם לפני חותנו הגביר באמרו כי אתה מצאתי לדעת כי לבך טהור מכל שמץ דופי ואם כי צר לי מאוד להרף מאתך להיותך גאון גדול גביר בגוברין. בכל זאת בטח לבי כי אמצא איש אחר עבור בתי לתתה לו לעזר. ואתה את כל הון ביתי בעד ישרת לבבך בזית. גם אנכי חלילה משלוח אותך ריקם מביתי והא לך אלף דינרי זהב כי אך את הטוב והישר עשית והאל הטוב ישלח עורך מקודש כי תלך לבטח דרכך ולא תתע במסילות לבבך. ויתן גט פטורין לאשתו החדשה אשר לקח היא בת הגביר. והוא נתן לו האלף ותדבק נפשו בזוגתו הראשונה כי הלך אלי וגלה אזני עד מהרה כי הוא אישה וע"פ הסימנים אשר אמר לה זכרה אותו כי הוא הוא ויבחר לו לדור אתה בווען הברירה: והנה השמועה הטובה הלזו פרשה לה כנפים בכל רחבי הקריה וויען עד כי באה לאזני כל יועצי המלוכה והמה ספרוהו באזני המלך. וישלח המלך אחרי הגאון הנזכר כי יבא לפניו כי חשקה נפשו להכיר עצם מראה איש יקר כזה אשר ישליך כל אשרת חיי חלדו מנגד בעד ישרת לבבו. כי הכל ידעו כי זה הוא הגביר מראשית נקיבי שם בע"מ וויען וכי בתו היא היפה בבנות. ואיך יערב אל לב איש לבחור תחתיה אשה עניי שה פזורה אשר דפקה על שערי חמלתו להאכילה פת לחם. ויבא הגאון לפני המלך ועד כי דבר אתו רגעים אחדים מצא כל מדע חכמה ותבונה בלבבו מלבד תום דרך וישרת לב ויאמר אם ככה אתה עשית לכן תדע כי כהיום הזה בחרתי בך להיות לי יועץ נאמן בכל סתרי מלכותי ויכרע וישתחוה לפני המלך ומעמק לבבו השיב תודה על כל החן והחסד אשר מצא בעיניו: ויהי מהיום ההוא ומעלה מושל על כל המושלים בממשלת המלך:

והגאון הנזכר הי' הולך יום ליום לשוט בגנים ולהמתיק סוד על כל מועצות ודעת בסתרי מצפוני המלך. ובלכתם יום יום במבחר הערבה הנשקף על פני כל שדה וכרם הציץ הבישאף מחרכיו כי שם ביתו ויראה איך המלך דבק נפשו לאהוב כמו כן באהבה דבוקה איש יהודי אשר עד נצח הי' לשכים ולצנינים בעיניו ואחרי ימים רבים ארב

יהגה אימת מרשת החרם אשר פרש רבינו גרשון לרגלי כל נושא שתי נשים. לכן הורוני מה לעשות, וישפטו כהלכה כי האחת מוכרח לגרש, אך הברירה בידו לבחור האחת משתיהן אשר יאבה להחזיקה, וכשמוע חותנו הגביר את דבריו שאלהו ועתה את מי תבחר לגרש וישיבהו את בתך יען כי מן הדין היא כי הראשונה עלתה בגורלי ולא ידעתי כי עודנה בחיים אסור הייתי בכל הנשים שבעולם וכהיום אם מצאתי את אבידתי אחזירה אותה אל ביתי וייטב הדבר בעיני חכמי וויען. וגם לפני חותנו הגביר באמרו כי אתה מצאתי לדעת כי לבך טהור מכל שמץ דופי ואם כי צר לי מאוד להרף מאתך להיותך גאון גדול גביר בגוברין, בכל זאת בטח לבי כי אמצא איש אחר עבור בתי לתתה לו לעזר. ואתה את כל הון ביתי בעד ישרת לבבך בזית, גם אנכי חלילה משלוח אותך ריקם מביתי והא לך אלף דינרי זהב כי אך את הטוב והישר עשית והאל הטוב ישלח עורך מקודש כי תלך לבטח דרכך ולא תתע במסילות לבבך, ויתן גט פטורין לאשתו החדשה אשר לקח היא בת הגביר. והוא נתן לו האלף ותדבק נפשו בזוגתו הראשונה כי הלך אלי וגלה אזני עד מהרה כי הוא אישה וע"פ הסימנים אשר אמר לה זכרה אותו כי הוא הוא ויבחר לו לדור אתה בווען הברירה:

והנה השמועה הטובה הלזו פרשה לה כנפים בכל רחבי הקריה וויען עד כי באה לאזני כל יועצי המלוכה והמה ספרוהו באזני המלך. וישלח המלך אחרי הגאון הנזכר כי יבא לפניו כי חשקה נפשו להכיר עצם מראה איש יקר כזה אשר ישליך כל אשרת חיי חלדו מנגד בעד ישרת לבבו. כי הכל ידעו כי זה הוא הגביר מראשית נקיבי שם בע"מ וויען וכי בתו היא היפה בבנות. ואיך יערב אל לב איש לבחור תחתיה אשה עניי שה פזורה אשר דפקה על

שערי חמלתו להאכילה פת לחם. ויבא הגאון לפני המלך ועד כי דבר אתו רגעים אחדים מצא כל מדע חכמה ותבונה בלבבו מלבד תום דרך וישרת לב ויאמר אם ככה אתה עשית לכן תדע כי כהיום הזה בחרתי בך להיות לי יועץ נאמן בכל סתרי מלכותי ויכרע וישתחוה לפני המלך ומעמק לבבו השיב תודה על כל החן והחסד אשר מצא בעיניו: ויהי מהיום ההוא ומעלה מושל על כל המושלים בממשלת המלך:

והגאון הנזכר הי' הולך יום ליום לשוט בגנים ולהמתיק סוד על כל מועצות ודעת בסתרי מצפוני המלך, ובלכתם יום יום במבחר מערבה הנשקף על פני כל שדה וכרם הציץ הבישאף מחרכיו כי שם ביתו ויראה איך המלך דבק נפשו לאהוב כמו כן באהבה דבוקה איש יהודי אשר עד נצח הי' לשכים ולצנינים בעיניו ואחרי ימים רבים

פאר מקדושים

ארב הבישאף את בת המלך ועינו שמרה עת פנוי לבא אלי' החדרה אשר יוכל להכביר דברים עמה. ובעת אשר ידע אל נכון כי המלך איננו בביתו ויבא אלי' חדר לפנים מחדר ויאמר דבר לי אליך בת מלך והן איככה שווה לך כי בעיניך תביט איש יהודי כי יגדל בבית אביך המלך ויועץ עמו על כל מצפוני לבבו כאשר עיני רואות יום יום איכה יתהלכו שלובי זרוע אחודים ודבוקים האם לא ידעת כי שונא יהודי לכל עובד אלהי אחר אשר דתו שונה מדתו. האם לא שמעת את אשר עשה יהודי להמית את משיחיו מלכנו ואלקינו על כי פנה לבבו מדתיהם. וככה הכביר להטיף תוכחת מוסר אל לבבה עד כי עלה עשן גם באפה על הדבר הזה ותבטיחהו לשית לב על זה להסיר כל ממאיר וצור מכשול מבית אבי' :

ויוסף הבישאף להגיד לה. כל עוד ישאר היהודי הזה בחיים יוכל להרבות ערמה ותחבולה כאשר ידוע זאת לנו כי אנשי מזימות המה. ואת כל יוכלו ואת הרע לא ימנעו מעשות. לכן אין טוב אך לצוד את נפשו לקחתה ותענהו, איככה אוכל לצוות להמית אוהב אבי המלך ויסתיר עצה בנפשה כי תעשה עצמה חולי ותתחל והיה בעת יבא אבי' המלך לבקר אותה ועל פי כל הרופאים הלא ימצא לדעת כי מאומה לא חסרה לה ואז תגלה את אזניו לא זה חלי רע ואשאנו על כי הרימות איש יהודי להיות בחור מעם ותתנהו למעלה ראש תחת אשר היה לך לרדף את נפשו כי היהודים אורבים לנפשנו ותבטיחהו גם על הדבר הזה. ולמחרת הבוקר שכבה בת המלך על משכבה ותעשה עצמה חולה וכל רופאי המלך בקרוה. ויאמרו כולם פה אחד אין כל דבר ומאומה לא חסרה לה אך כאב פנימי תשא בסתרי לבבה אשר תכרע קודר שחוח תחת משאו ויחקור המלך אותה אחרי בקרוה גם הוא ותגל את אזניו כי הכל על דבר היהודי הזה זה אך זה לצינים בעיניה תמיד ולצדים בצדי' :

ויאמר המלך אם כן איפוא לא אוסף דבר עוד עם היהודי הזה ולא יבא בחצרותי ובטירותי כפעם בפעם אל היכלי עונג אך ראי בתי גם ראי בין רבבות נסיכי ממשלתי הנמצא איש נבון לחכם כמוהו : ותאמר מה יועיל כל זאת אם יהודי מאלה הצודדים נפשות לבלעם שאול אם אינני אוהב דתו ואחרי חילוף הדברים הבטיחה לבל יניחהו לבא אל חצר המלך לא ידע כי הבישוף הפיח אש קנאתו בקרבה לכן לא היה נשמר בנפשו לבל ללכת עם הגאון הנזכר ברחוב ההוא לפני מגדל הבישאף ואך יום ויום הלכו לשאוף רוח צח בכל המקומות אשר היה מהלכם תמיד ללכת אולם לא נתנו המלך לבא אל בית לבל תראה

בקררה גם הוא ותגל את אזניו כי הכל על דבר היהודי הזה זה אך זה לצינים בעיניה תמיד ולצדים בצדי' :

ויאמר המלך אם כן איפוא לא אוסף דבר עוד עם היהודי הזה ולא יבא בחצרותי ובטירותי כפעם בפעם אל היכלי עונג אך ראי בתי גם ראי בין רבבות נסיכי ממשלתי הנמצא איש נבון לחכם כמוהו ותאמר מה יועיל כל זאת אם יהודי מאלה הצודדים נפשות לבלעם שאול אם אינני אוהב דתו ואחרי חילוף הדברים הבטיחה לבל יניחהו לבא אל חצר המלך לא ידע כי הבישוף הפיח אש קנאתו בקרבה לכן לא היה נשמר בנפשו לבל ללכת עם הגאון הנזכר ברחוב ההוא לפני מגדל הבישאף ואך יום ויום הלכו לשאוף רוח צח בכל המקומות אשר היה מהלכם תמיד ללכת אולם לא נתנו המלך לבא אל בית לבל

ארב הבישאף את בת המלך ועינו שמרה עת פנוי לבא אלי' החדרה אשר יוכל להכביר דברים עמה. ובעת אשר ידע אל נכון כי המלך איננו בביתו ויבא אלי' חדר לפנים מחדר ויאמר דבר לי אליך בת מלך והן איככה שווה לך כי בעיניך תביט איש יהודי כי יגדל בבית אביך המלך ויועץ עמו על כל מצפוני לבבו כאשר עיני רואות יום יום איכה יתהלכו שלובי זרוע אחודים ודבוקים האם לא ידעת כי שונא יהודי לכל עובד אלהי אחר אשר דתו שונה מדתו. האם לא שמעת את אשר עשה יהודי להמית את משיחיו מלכנו ואלקינו על כי פנה לבבו מדתיהם. וככה הכביר להטיף תוכחת מוסר אל לבבה עד כי עלה עשן גם באפה על הדבר הזה ותבטיחהו לשית לב על זה להסיר כל ממאיר וצור מכשול מבית אבי' :

ויוסף הבישאף להגיד לה. כל עוד ישאר היהודי הזה בחיים יוכל להרבות ערמה ותחבולה כאשר ידוע זאת לנו כי אנשי מזימות המה. ואת כל יוכלו ואת הרע לא ימנעו מעשות. לכן אין טוב אך לצוד את נפשו לקחתה ותענהו, איככה אוכל לצוות להמית אוהב אבי המלך ויסתיר עצה בנפשה כי תעשה עצמה חולי ותתחל והיה בעת יבא אבי' המלך לבקר אותה ועל פי כל הרופאים הלא ימצא לדעת כי מאומה לא חסרה לה ואז תגלה את אזניו לא זה חלי רע ואשאנו על כי הרימות איש יהודי להיות בחור מעם ותתנהו למעלה ראש תחת אשר היה לך לרדף את נפשו כי היהודים אורבים לנפשנו תמיד

ותבטיחהו גם על הדבר הזה. ולמחרת הבוקר שכבה בת המלך על משכבה ותעשה עצמה חולה וכל רופאי המלך בקרוה. ויאמרו כולם פה אחד אין כל דבר ומאומה לא חסרה לה אך כאב פנימי תשא בסתרי לבבה אשר תכרע קודר שחוח תחת משאו ויחקור המלך אותה אחרי

פאר מקדושים

יח 85

תראהו בתו להאדיב נפשה ובהתהלכם בדרך המתוקו כל הסודות וירא הבישאף כי בחבורתו עוד לא נרפא וישב שנית לדבר אל בת המלך כמשפטו בפעם הראשון ויודיע אותה כי עוד לא בחלה נפש אבי המלך בנפש היהודי לא געל אותו ולא מאסהו וכמשפטם ילכו שלובי זרוע ואין כל דבר נעלם ממנו מכל סתרי המלך וחגרה שארית חמתה לכלה את היהודי ולהאבדו ותמהר להפיל עצמה על מטתה חולה ואיסתייע לה מילתא ותתחל היטב לא על שקר וכל הרופאים אמרו שום חולי לא נראה למראה עיניהם להכיר בה זולתי תוגת רוח עמוק בלבבה ויוסף אביה המלך חקור אותה ותאמר לו כל עוד לא אדע נכונה כי הרגת את האיש היהודי וטבלתו בשחת כל חיי רוחי ירדו מטה מטה. ואתה עתה בחר לך אם חיי נפשי בתך יחידתך או חיי היהודי שונא דתך וצורר אומתך. ותקצר נפש המלך עד מאוד בעמל בתו כי הציקתהו והוא לחם אתה כלחמה כבידה במלחמות רבות בניב שפתותיו והיא התנשאה לעומתו בדברים ועד כי לא יכול לה אמר לה כן אחרי כי אוהב אנכי אותו אהבה עזה בלתי סרה ומלבד זה לא אמיתתו אם לא עשה לי רעה ולא מרד כנגדי אך את זאת אעשה כי אפקוד עליו כי יבא מאחרי העיר אל מקום כבשן הסיד למען אדבר עמי דברי מסתרים. ואל שר הפקיד על סיד הכבשן אפקיד כאשר יבא איש שמה בשעה זו יורקהו אל פיח הכבשן בלי טענה ומענה וירד שאול חיים וידי אל תהי בו ויחרץ משפטו כי יעשה כן למחרתו בשעה תשיעית בבוקר ולעיני בתה שלח כתב עצם ידו אל הגאון הנזכר כי יבא אל מקום פלוני אלמוני כי דבר סתר לו לדבר עמו וגם אל הפקיד על סיד הכבשן שלח בגזירות אומר כי האיש אשר יבא בשעה זו אל מקום הזה יירה אל תוך הכבשן:

ונעמודה פה אחי הקורא חבי לי כמעט רגע בסיפור המאורע: ונדבר בנפלאות מפעלות תמים דעים עד יעבור זעם כי הלא יראה יביט ישגיח ממעל היושבי בשמים רגלי חסידיו ישמור ושלום אך שלום לכל השלם באמונתו ואך בו כל מבטחו:

והנה הגאון ר' שמשון זי"ע השכים בבקר ומצלי צלוחת דאבהן וירתום את מרכבתו ומשרתו העגלון עמו. ויהי כי בא קרוב אל המקום אשר הכין לו ויבא לקראתו איש זקן מאוד ויפול לפני מרכבתו ויאמר שא נא אדוני על מצפה אנכי עומד זה כביר למצוא איש יהודי כי קרוב מזה ברית מילה לנו בהכפר ויחסר לנו עוד אחד להשלים מנין עשרה גם מוהל וגם סנדק. ועתה מלאך ד' שלחך הנה להשלים לנו את כל מחסורינו וישיבהו הגאון על מצות המלך אנכי נוסע ואיכה אוכל

תראהו בתו להאדיב נפשה ובהתהלכם בדרך המתיקו כל הסודות וירא הבישאף כי בחבורתו עוד לא נרפא וישב שנית לדבר אל בת המלך כמשפטו בפעם הראשון ויודיע אותה כי עוד לא בחלה נפש אבי המלך בנפש היהודי לא געל אותו ולא מאסהו וכמשפטם ילבו שלובי זרוע ואין כל דבר נעלם ממנו מכל סתרי המלך וחגרה שארית חמתה לכלה את היהודי ולהאבדו ותמהר להפיל עצמה על מטתה חולה ואיסתייע לה מילתא ותתחל היטב לא על שקר וכל הרופאים אמרו שום חולי לא נראה למראה עיניהם להכיר בה זולתי תוגת רוח עמוק בלבבה ויוסף אביה המלך חקור אותה ותאמר לו כל עוד לא אדע נכונה כי הרגת את האיש היהודי וטבלתו בשחת כל חיי רוחי ירדו מטה מטה. ואתה עתה בחר לך אם חיי נפשי בתך יחידתך או חיי היהודי שונא דתך וצורר אומתך, ותקצר נפש המלך עד מאוד בעמל בתו כי הציקתהו והוא לחם אתה כלחמה כבידה במלחמות רבות בניב שפתותיו והיא התנשאה לעומתו בדברים ועד כי לא יכול לה אמר לה כן אחרי כי אוהב אנכי אותו אהבה עזה בלתי סרה ומלבד זה לא אמיתתו אם לא עשה לי רעה ולא מרד כנגדי אך את זאת אעשה כי אפקוד עליו כי יבא מאחרי העיר אל מקום כבשן הסיד למען אדבר עמי דברי מסתרים, ואל שר הפקיד על סיד הכבשן אפקיד כאשר יבא איש שמה בשעה זו יורקהו אל פיח הכבשן בלי טענה ומענה וירד שאול חיים וידי אל תהי בו ויחרץ משפטו כי יעשה כן למחרתו בשעה תשיעית בבוקר ולעיני בתה שלח כתב עצם ידו אל הגאון הנזכר כי יבא אל מקום פלוני אלמוני כי דבר סתר לו לדבר עמו וגם אל הפקיד על סיד הכבשן שלח בגזירות אומר כי האיש אשר יבא בשעה זו אל מקום הזה יירה אל תוך הכבשן:

ונעמודה פה אחי הקורא חבי לי במעט רגע בסיפור המאורע: ונדבר בנפלאות מפעלות תמים דעים עד יעבור זעם כי הלא יראה יביט ישגיח ממעל היושבי בשמים רגלי חסידיו ישמור ושלום אך שלום לכל השלם באמונתו ואך בו כל מבטחו:

והנה הגאון ר' שמשון זי"ע השכים בבקר ומצלי צלוחת דאבהן וירתום את מרכבתו ומשרתו העגלון עמו, ויהי כי בא קרוב אל המקום אשר הכין לו ויבא לקראתו איש זקן מאוד ויפול לפני מרכבתו ויאמר שא נא אדוני על מצפה אנכי עומד זה כביר למצוא איש יהודי כי קרוב מזה ברית מילה לנו בהכפר ויחסר לנו עוד אחד להשלים מנין עשרה גם מוהל וגם סנדק, ועתה מלאך ד' שלחך הנה להשלים לנו את כל מחסורינו וישיבהו הגאון על מצות המלך אנכי נוסע ואיכה

פאר מקדושים

אונזער לעבן פקידותו לבלי היות במקום המוגבל ברגע אשר יעד אותנו. ויענהו הזקן הלא תלך אתי למצות המלך מלכי המלכים הקב"ה. הממליך מלכים ואך לו המלוכה. ולא יכול הגאון להשיבו יותר ויסע אחריו. והנה הזקן הראה לו באצבעו את המקום מרחוק ויאמר לו אחרי תשלם מחסורינו תלך לבטח דרכך נוכח ההצלחה וד' אלקיך יהיה בעוזריך. ועוד תוכל לשוב להיות על המקום אשר נודעת מאת המלך. ויסע אחריו אל המקום אשר הראה לו והיה קרוב בעיניו להיות כרגעים אחדים וכה מתארך יותר משתי שעות עד כי בא שם האהלה: והנה נכון שמה אשה יולדת ותשעה אנשים והוא השלים למנין עשרה והיה מוהל וסנדק ובתוך כך שטף העת עד חצות היום ואז לא אבו האנשים להרף מאתו כי ישב עמהם על סעודת הברית. ויבקש נפשו מהם כי ירפו מאתו ולכת ויסע אל הכבשן וישאל את הפקיד האם היה פה המלך ויאמר לא וישמח הצדיק שמחה גדולה כי קדם לבא אל המקום אשר צוהו המלך. ויאמר באמת שלוחי מצוה אינן ניוקין ויחכה שמה שעה ויותר ועקבות המלך עוד לא נודעו:

ועתה לכה ונשובה להשלים את המקרה ואת המאורע עד תומה ונודה לד' על חסדו ועל נפלאותיו אשר הפליא לעשות באמונתו יחי:

הנה בת המלך שלחה מהר אל הבישאף לבשר בית עצביהם כי כלתה ונחרצה שמעה מאבי המלך וכי כלתה הרעה אל היהודי להמיתו במיתה משונה ככל המראה וככל החזיון ספרה באזני הבישאף כי ביום מחר בשעה התשיעית ירה יירה היהודי אל תוך כבשן האש ואיש לא יצילנו. וישכם גם הבישאף בבוקר ודמה בנפשו הלא היהודי הזה שומר מצות המלך ובלי ספק בא אל נכון ברגע אשר צוהו לכן אבא אחריו רגעים אחדים לגשת אל הכבשן לראותו מתגולל בפירוק אברים. וימהר לגשת רגעים אחדים אחרי עבד שעה התשיעית אל הכבשן. ויגש הפקיד לעשות כפקודתו ויזרקו אל תוכו בלי שום טענה ומענה כי שיער בנפשו אם לא בא האיש בכלות רגעי השעה כי אי אפשר לצמצם ובלי ספק הוא האיש כי לא קדמוהו אחר לבא. והגאון הצדיק כי בא אחרי חצות היום אף לא דבר אתו מאומה. ותיכף בבוקר כאשר זרק את הבישאף אל הכבשן שלח הפקיד אל המלך לאמר עשיתי ככל מצותיך עלי עם האיש הבא הלום לעת כזאת. ויפול המלך על פניו ויבך גדול ויזעק ויאמר אהה בתי הכרע הכרעתי ואת היית בעוכרי לאבד מרגליות טובה מבית גנוי נפש יקרה מרגניתא דלית לה טימא. את מי יבין שמועה מן הוא והלאה.

אוכל לעבור פקידתו לבלי היות במקום המוגבל ברגע אשר יעד אותנו. ויענהו הזקן הלא תלך אתי למצות המלך מלכי המלכים הקב"ה, הממליך מלכים ואך לו המלוכה. ולא יכול הגאון להשיבו יותר ויסע אחריו. והנה הזקן הראה לו באצבעו את המקום מרחוק ויאמר לו אחרי תשלם מחסורינו תלך לבטח דרכך נוכח ההצלחה וד' אלקיך יהיה בעוזריך. ועוד תוכל לשוב להיות על המקום אשר נודעת מאת המלך. ויסע אחריו אל המקום אשר הראה לו והיה קרוב בעיניו להיות כרגעים אחדים וכה מתארך יותר משתי שעות עד כי בא שם האהלה: והנה נכון שמה אשה יולדת ותשעה אנשים והוא השלים למנין עשרה והיה מוהל וסנדק ובתוך כך שטף העת עד חצות היום ואז לא אבו האנשים להרף מאתו כי ישב עמהם על סעודת הברית. ויבקש נפשו מהם כי ירפו מאתו ולכת ויסע אל הכבשן וישאל את הפקיד האם היה פה המלך ויאמר לא וישמח הצדיק שמחה גדולה כי קדם לבא אל המקום אשר צוהו המלך. ויאמר באמת שלוחי מצוה אינן ניוקין ויחכה שמה שעה ויותר ועקבות המלך עוד לא נודעו:

ועתה לכה ונשובה להשלים את המקרה ואת המאורע עד תומה ונודה לד' על חסדו ועל נפלאותיו אשר הפליא לעשות וצדיק באמונתו יחי:

הנה בת המלך שלחה מהר אל הבישאף לבשר בית עצביהם כי כלתה ונחרצה שמעה מאבי המלך וכי כלתה הרעה אל היהודי להמיתו במיתה משונה ככל המראה וככל החזיון ספרה באזני הבישאף כי ביום מחר בשעה התשיעית ירה יירה היהודי אל תוך כבשן האש ואיש לא יצילנו. וישכם גם הבישאף בבוקר ודמה בנפשו הלא היהודי הזה שומר מצות המלך ובלי ספק בא אל נכון ברגע אשר צוהו לכן אבא אחריו רגעים אחדים לגשת

אל הכבשן לראותו מתגולל בפירוק אברים. וימהר לגשת רגעים אחדים אחרי עבד שעה התשיעית אל הכבשן. ויגש הפקיד לעשות כפקודתו ויזרקו אל תוכו בלי שום טענה ומענה כי שיער בנפשו אם לא בא האיש בכלות רגעי השעה כי אי אפשר לצמצם ובלי ספק הוא האיש כי לא קדמוהו אחר לבא. והגאון הצדיק כי בא אחרי חצות היום אף לא דבר אתו מאומה. ותיכף בבוקר כאשר זרק את הבישאף אל הכבשן שלח הפקיד אל המלך לאמר עשיתי ככל מצותיך עלי עם האיש הבא הלום לעת כזאת. ויפול המלך על פניו ויבך גדול ויזעק ויאמר אהה בתי הכרע הכרעתי ואת היית בעוכרי לאבד מרגליות טובה מבית גנוי נפש יקרה מרגניתא דלית לה טימא. את מי יבין שמועה מן הוא והלאה.

פאר מקדושים

יט 37

מי כמוהו נבון לחש או חכם חרשים ואת לב מי אמצא כמוהו נאמן לפני. ויספוק את כפיו ותקצר נפש בתו בעמל אביה ותתנחם על הסיתה בו לבלעו חנם וישב המלך על הארץ וילבוש שק. וישלח אל פקיד הכבשן כי יבקש אולי ימצא עצם מעצמות האיש הנשרף תוך הכבשן וישלחו אל ידו כי אמר יהי לי לזכר עולם ולאבל כבד לבל אשכחו על כל חכמתו אשר עמדה לי לאשרת מלכותי אשימהו בארגו מופז בסגולות אוצרותי למוכרת תוגה לשממות רעיוני בקרבי על אשר פרצתי פרץ ביקר רוח כזה. וישב פקיד הכבשן את המלך דבר כי לא נמצא שום זכר לו מעצמותיו ויוסף לבכות. וישאוב מי דמעתו כמים וישפוך על כל רצפת חדריו ולא יוכל להתנחם עליו ויקונן עליו קונים אוי ואבוי: אהה קול דמיון צועקים עלי כי שודדו יאחזוני בהלה וכל עצמותי יחילו ירעדו פלצות בעתתני באין לב נאמן עוד לרבני ערער הנני אך בדד מושבי אף לא לקברות הוליכוך רגליך אך כקש לפני להבה התרפית, כקש לפני לשון אש נאכלת באין זכר לשמך. עד נצח יסתר נוחם מעיני אולם או ואבוי מדוע עוד אשמע את קולך תוך חדרי בטני ומאור פניך עוד ילכו עמדי בשטף פלגי דמעותי אחזה מראיך ועוד אשבעה תמונתך. והיה בהתקונן עליו הקינה הגדולה במבוכה נוראה ונשקף מעל החלון כי מרכבות הגאון בא העירה ויביט המלך מעל הצהר ונבהל מראות את הגאון כי עודנו חי הנהו וירמוז לו בידו כי יבא אליו ויבא שלם אל חצרותיו וחרדת שמחה נפלה עליו ויעלוץ אתו. ונודע על נכון כי הבישאף כרה עליו ונפל בשחת יפעל:

מי כמוהו נבון לחש או חכם חרשים ואת לב מי אמצא כמוהו נאמן לפני. ויספוק את כפיו ותקצר נפש בתו בעמל אביה ותתנחם על הסיתה בו לבלעו חנם וישב המלך על הארץ וילבוש שק. וישלח אל פקיד הכבשן כי יבקש אולי ימצא עצם מעצמות האיש הנשרף תוך הכבשן וישלחו אל ידו כי אמר יהי לי לזכר עולם ולאבל כבד לבל אשכחו על כל חכמתו אשר עמדה לי לאשרת מלכותי אשימהו בארגו מופז בסגולות אוצרותי למוכרת תוגה לשממות רעיוני בקרבי על אשר פרצתי פרץ ביקר רוח כזה. וישב פקיד הכבשן את המלך דבר כי לא נמצא שום זכר לו מעצמותיו ויוסף לבכות. וישאוב מי

דמעתו כמים וישפוך על כל רצפת חדריו ולא יוכל להתנחם עליו ויקונן עליו קונים אוי ואבוי: אהה קול דמיון צועקים עלי כי שודדו יאחזוני בהלה וכל עצמותי יחילו ירעדו פלצות בעתתני באין לב נאמן עוד ללבבי ערער הנני אך בדד מושבי אף לא לקברות הוליכוך רגליך אך כקש לפני להבה התרפית, כקש לפני לשון אש נאכלת באין זכר לשמך. עד נצח יסתר נוחם מעיני אולם

אולי ואבוי מדוע עוד אשמע את קולך תוך חדרי בטני ומאור פניך עוד ילכו עמדי בשטף פלגי דמעותי אחזה מראיך ועוד אשבעה תמונתך. והיה בהתקונן עליו הקינה הגדולה במבוכה נוראה ונשקף מעל החלון כי מרכבות הגאון בא העירה ויביט המלך מעל הצהר ונבהל מראות את הגאון כי עודנו חי הנהו וירמוז לו בידו כי יבא אליו ויבא שלם אל חצרותיו וחרדת שמחה נפלה עליו ויעלוץ אתו. ונודע על נכון כי הבישאף כרה עליו ונפל בשחת יפעל: